

[illegible]

عَلَى
الآخَرِ
وَيَقُولُ
أَتَرَى
بِم.َا
أَقُولُ
بَأْسًا “Söylediklerimde herhangi bir sorun görüyor musun?” diye sordu. Adam, “Hayır.” diye cevap verdi.^[1] İşte Peygamberimiz, tam da muhatabının İslâm’ı kabullenmesi konusunda ümitlendiği esnada, Yüce Allah’ın şu âyetlerine muhatap oldu:
عَبَسَ
وَتَوَلّٰىۙ ,
اَنْ
جَٓاءَهُ
الْاَعْمٰىۜ ,
وَم.َا
يُدْر۪يكَ
لَعَلَّهُ
يَز.َّكّٰىۙ ,
اَوْ
يَذَّكَّرُ
فَتَنْفَعَهُ
15; الذِّكْرٰىۜ ,
اَمَّا مَنِ
اسْتَغْنٰىۙ ,
فَاَنْتَ
لَهُ
تَصَدّٰىۜ ,
وَمَا
عَل.َيْكَ
اَلَّا
يَزَّكّٰىۜ ,
وَا.َمَّا
مَنْ
جَٓاءَكَ
يَسْعٰىۙ ,
وَهُوَ
يَخْشٰىۙ
,فَاَنْتَ
عَنْهُ
تَلَهّٰىۚ ,
كَلَّٓا
اِنَّهَا
تَذْكِرَةٌۚ ,
فَمَنْ
شَٓاءَ
ذَك.َرَهُۢ .
 “(Peygamber), âmânın kendisine gelmesinden ötürü

yüzünü ek¸eviriverdi! Sen nereden biliyorsun, belki o temizlenecek yahut öğüt alacak da bu öğüt ona fayda verecek! Kendini muhta¸ görmeyene gelince, sen ona yöneliyorsun! (İstemiyorsa) onun arınmamasından sana ne! Fakat koşarak ve (Allah’tan) korkarak sana gelenle ilgilenmiyorsun! Hayır böyle yapma, şüphesiz bu âyetler bir öğüttür, dileyen ondan öğüt alır.”[2] Rahmet El¸isi’nin bütün arzusu, Mekke’nin ileri gelenlerinden olan Utbe b. Rebîa, Ebû Cehil ve öz amcası Abbâs b. Abdülmuttalib’i kazanmaktı. Şayet onları kazanabilirse, belki de bütün aileleri ve ¸evreleri İslâm’a girecekti. Bu nedenle belli bir kıvama gelen sohbetin kesilmesini istememişti. İbn Ümmü Mektûm’a biraz sonra da dönebilir, sorularına geniş¸e cevap verebilirdi. Onun, zamansız olduğunu düşündüğü gelişine tepkisi sadece yüz ifadesine yansımıştı. Hatta Peygamber Efendimizin yüz ¸evirdiğini İbn Ümmü Mektûm hissetmemişti bile. Fakat herşeyi gören ve işiten Yüce Allah, Rahmet El¸isi’nin bu tavrını eleştiren birka¸ âyetle başlayan Abese sûresinin ilk âyetlerini indirdi. Şüphesiz Yüce Allah, Resûlü’nün niyetini de ¸ok iyi bilmekteydi. Fakat O, dine davet adına da olsa, Müslüman bir âmâdan yüz ¸evirilip, müşriklere iltifat edilmesine razı olmadı. Zira İbn Ümmü Mektûm bir âmâ idi, görmüyordu fakat gözleri kapalı ise de gönlüa¸ıktı. Arınmaya, korunmaya, öğrenmeye, öğüt almaya gelmişti ve Peygamber beden diliyle de olsa ondan yüz ¸evirmemeliydi... Rahmet El¸isi, daha sonra uyarılmasına sebep olan bu gönül insanını daha yakından tanıyacak ve bir ömür boyu ona hak ettiği değeri verecekti. Hz. Peygamber’in hicretinden önce Medine’ye ilk gelenlerden biri olan Abdullah b. Ümmü Mektûm, Mus’ab b. Umeyr ile birlikte Medine’deki Müslümanlara Kur’an öğretmişti.[3] Hicret sonrasında ise Bilâl-i Habeşî ile birlikte Mescid-i Nebvî’de müezzinlik görevini yerine getirmişti.[4] Bu âmâ sahâbî, bir başka konuda daha âyet inmesine vesile olmuştu. Allah Resûlü’nün vahiy kâtiplerinden Zeyd b. Sâbit, bu olayı şöyle anlatıyordu: لَايَسْتَوِيالْقَاعِدُونَمِنَالْمُؤْمِن۪ينَغَيْرُاُو۬لِيالضَّرَرِوَالْمُجَاهِدُونَف۪يسَب۪يلِاللّٰهِبِاَمْوَالِهِمْوَاهِد

70;#1610;#1606;#1614;
#1576;#1616;#1575;#1614;#1605;#1618;#1608;#1614;#1575;#1604;#1616;#16
07;#1616;#1605;#1618;
#1608;#1614;#1575;#1614;#1606;#1618;#1601;#1615;#1587;#1616;#1607;#16
16;#1605;#1618; #1593;#1614;#1604;#1614;#1609;
#1575;#1604;#1618;#1602;#1614;#1575;#1593;#1616;#1583;#1770;#1610;#16
06;#1614; #1583;#1614;#1585;#1614;#1580;#1614;#1577;#1611;#1756;
#1608;#1614;#1603;#1615;#1604;#1617;#1611;#1575;
#1608;#1614;#1593;#1614;#1583;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1648;#1607;#1615;
#1575;#1604;#1618;#1581;#1615;#1587;#1618;#1606;#1648;#1609;#1756;
#1608;#1614;#1601;#1614;#1590;#1617;#1614;#1604;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1648;#1607;#1615;
#1575;#1604;#1618;#1605;#1615;#1580;#1614;#1575;#1607;#1616;#1583;#17
70;#1610;#1606;#1614; #1593;#1614;#1604;#1614;#1609;
#1575;#1604;#1618;#1602;#1614;#1575;#1593;#1616;#1583;#1770;#1610;#16
06;#1614; #1575;#1614;#1580;#1618;#1585;#1611;#1575;
#1593;#1614;#1592;#1770;#1610;#1605;#1611;#1575;#1753; “Allah
Resûlü, "Müminlerden (cihada katılmayıp) oturanlarla malları ve canları ile Allah
yolunda cihad edenler bir olmaz."[\[5\]](#) âyetini yazdırıyordu. Tam bu sırada yanına İbn
Ümmü Mektûm geldi ve #1610;#1614;#1575;
#1585;#1614;#1587;#1615;#1608;#1604;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1616; #1548;
#1608;#1614;#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1616;
#1604;#1614;#1608;#1618;
#1571;#1614;#1587;#1618;#1578;#1614;#1591;#1616;#1610;#1593;#1615;
#1575;#1604;#1618;#1580;#1616;#1607;#1614;#1575;#1583;#1614;
#1604;#1614;#1580;#1614;#1575;#1607;#1614;#1583;#1618;#1578;#1615; -
#1608;#1614;#1603;#1614;#1575;#1606;#1614;
#1571;#1614;#1593;#1618;#1605;#1614;#1609; - "Ey Allah’ın
Resûlü! Vallahi cihada gücüm yetseydi, mutlaka ben de savaşırdım!"[\[6\]](#)
dedi.6 Bunun üzerine aynı âyet Yüce Allah tarafından,
#1594;#1614;#1610;#1618;#1585;#1615;
#1571;#1615;#1608;#1604;#1616;#1609;
#1575;#1604;#1590;#1617;#1614;#1585;#1614;#1585;#1616; "ğayru
üli’d-darar" (özür sahipleri hâriç) kısmı eklenmek suretiyle
yeniden indirildi.”[\[7\]](#) İlginçtir, özürülerin savaştan muaf olduğunu
ifade eden bu kısmın inmesine sebep olmasına rağmen, şehâdet arzusuyla yanıp tutuşan
İbn Ümmü Mektûm, Kâdisiyye Savaşı’ndan geri kalmamış, hatta
sancaktarlık yaptığı bu savaşta şehit olmuştur.[\[8\]](#) Abese sûresinin inişinden sonra Hz.
Peygamber ile aralarında gelişen samimi ilişkiler İbn Ümmü Mektûm’a
daha önemli görevlerin verilmesini de sağlamıştı. Gözüyle değil,
gönüyle gören bu yüce sahâbî, tam on üç defa Hz.
Peygamber’e vekâlet etmişti. Resûl-i Ekrem, çeşitli seferlere/savaşlara
giderken Medine’de yerine onu vekil bırakmıştı.[\[9\]](#) Peygamberimizin Medine’de
toplum lideri ve devlet başkanı olduğunu dikkate alırsak, onun bu âmâ dostuna ne
kadar önem verdiği daha kolay anlaşılır. Allah Resûlü kendi vekâletini ona
vermekle, ehil olmaları hâlinde engellilerin de en üst mevkilerde görev

alabileceklerini g stermişti. Gerek hakkında inen  acirc;yetler, gerekse kendisine verilen g ml;revler, İbn  Uuml;mm uuml; Mekt ucirc;m’un son derece g uuml;venilir bir şahsiyet olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim ilk muhacirlerden olan F acirc;tıma bnt.

Kays’ı kocası  uuml; ccedil; tal acirc;kla boşadığında, Hz. Peygamber iddet m uuml;ddetini ge ccedil;irmesi i ccedil;in onu amcasının oğlu olan İbn  Uuml;mm uuml; Mekt ucirc;m’un evine g ouml;ndermişti. [\[10\]](#) Aynı İbn  Uuml;mm uuml; Mekt ucirc;m,

 #1610; #1614; #1575;  #1585; #1614; #1587; #1615; #1608; #1604; #1614;

 #1575; #1604; #1604; #1617; #1614; #1607; #1616;

 #1573; #1616; #1606; #1617; #1614;

 #1576; #1614; #1610; #1618; #1606; #1616; #1610;

 #1608; #1614; #1576; #1614; #1610; #1618; #1606; #1614;

 #1575; #1604; #1618; #1605; #1614; #1587; #1618; #1580; #1616; #1583; #1616;

 #1606; #1614; #1582; #1618; #1604; #1611; #1575;

 #1608; #1614; #1588; #1614; #1580; #1614; #1585; #1611; #1575;

 #1608; #1614; #1604; #1614; #1575;

 #1571; #1614; #1602; #1618; #1583; #1616; #1585; #1615;

 #1593; #1614; #1604; #1614; #1609;

 #1602; #1614; #1575; #1574; #1616; #1583; #1613;

 #1603; #1615; #1604; #1617; #1614;

 #1587; #1614; #1575; #1593; #1614; #1577; #1613;

 #1571; #1614; #1610; #1614; #1587; #1614; #1593; #1615; #1606; #1616; #1610;

 #1571; #1614; #1606; #1618;

 #1571; #1615; #1589; #1614; #1604; #1617; #1616; #1610; #1614;

 #1601; #1616; #1610;  #1576; #1614; #1610; #1618; #1578; #1616; #1610; Evi ile

mescidi arasında hurmalıkların ve ağ ccedil;ların olduğunu ve her zaman kendisine yardım

edecek birisinin bulunmadığını s ouml;yleyerek Peygamberimizden evinde namaz kılma izni

istemiyti. Hz. Peygamber

 #1571; #1614; #1578; #1614; #1587; #1618; #1605; #1614; #1593; #1615;

 #1575; #1604; #1618; #1573; #1616; #1602; #1614; #1575; #1605; #1614; #1577; #16

14; ezanı işitip işitmediğini sorduğunda,  #1606; #1614; #1593; #1614; #1605; #1618;

 ldquo;Evet.” Diye nbsp; cevap vermiş, bunun  uuml;zerine onun cemaate katılmasını

isteyen Allah Res ucirc;l uuml;,

 #1601; #1614; #1571; #1618; #1578; #1616; #1607; #1614; #1575;

 nbsp; ldquo; Ouml;yleyse gel!” [\[11\]](#) Buyurmuştu. Oysa bir başka  acirc;m acirc;

sah acirc;b icirc; olan İtb acirc;n b. M acirc;lik’ten bunu istememişti. İtb acirc;n

ş ouml;yle anlatıyordu:  ldquo;S acirc;limoğulları Yurdu’nda kabileme namaz

kıldırırmaktaydım. Onlarla benim evim arasında bir vadi vardı ve yağmur yağdığında onların

mescidine ge ccedil;mem zorlaşıyordu. Hz. Peygamber’e giderek ona,

 #1604; #1614; #1607; #1615;  #1573; #1616; #1606; #1617; #1616; #1609;

 #1571; #1614; #1606; #1618; #1603; #1614; #1585; #1618; #1578; #1615;

 #1576; #1614; #1589; #1614; #1585; #1616; #1609;  #1548;

 #1608; #1614; #1573; #1616; #1606; #1617; #1614;

 #1575; #1604; #1618; #1608; #1614; #1575; #1583; #1616; #1609; #1614;

 #1575; #1604; #1617; #1614; #1584; #1616; #1609;

 #1576; #1614; #1610; #1618; #1606; #1616; #1609;

 #1608; #1614; #1576; #1614; #1610; #1618; #1606; #1614;

 #1602; #1614; #1608; #1618; #1605; #1616; #1609;

 #1610; #1614; #1587; #1616; #1610; #1604; #1615;

إِذَا
جَاءَتِ
الأَمْطَارُ
فَيَشُقُّ
عَلَىَّ
اجْتِيَازُهُ
،فَوَدِدْتُ
أَنَّكَ
تَأْتِى
فَتُصَلِّى
مِنْبَيْتِى
مَكَانًا
أَتَّخِذُهُ
مُصَلًّى . ك"Ey Allah’ın
Resûlullah! Benim gözlerim iyi görüyör. Benimle kabilem arasındaki
dere, yağmur yağdığında taşıyor ve oradan geçmek bana meşakkat veriyor. Evime gelmeni
ve bir yerinde namaz kılmanı istiyorum ki ben de orayı mescit edineyim." dedim. Bunun
üzerine Resûlullah (sav),
سَأَفْعَلُ "Bunu
yapacağım." buyurdu. Ertesi sabah güneş yükseldikten sonra Resûlullah ile
Ebû Bekir bana geldiler. Resûlullah içeri girmek için izin istedi. Ben de
ona izin verdim. Eve girdiğinde oturmadı, أَيْنَ
تُحِبُّ أَنْ
أُصَلِّىَ
مِنْ
بَيْتِكَ ك"Evinin neresinde
namaz kılmanı istersin?" buyurdu. Ben de kendisine, namaz kılmayı arzu ettiğim yeri
gösterdim. Resûlullah namaza durdu ve tekbir aldı. Biz de onun arkasında saf olduk. İki
rekât kıldırıldı, sonra selâm verdi. O selâm verdiği zaman biz de selâm verip,
namazdan çıktık.” Hz. Peygamber’ın, âmâ olan
İtbân’ın davetine icabet ederek evine kadar gitmesi, gösterdiği yerde namaz
kıldırması, kendisine ikram edilen yemeği yemesi,
 onun tevazuunu ve engellilere olan sıcak
ilgisini göstermektedir. Hz. Peygamber&rsquo'ın İtbân&rsquo'ın kendi evinde namaz
kılmasına izin verdiği hâde İbn Ümmü Mektûm’a izin vermemesi,
İbn Ümmü Mektûm&rsquo'un evinin ezanı ve kâmeti işitecek kadar
mescide yakın olmasıyla açıklanabilir. Burada Hz. Peygamber, bir taraftan cemaatle namaz
kılmanın önemine zımnen vurgu yaparken, diğer taraftan da İbn Ümmü
Mektûm gibi yetenekli bir sahâbîsini —mescide devamda zorluk
çekse de— aralarında görümeyi arzulamış olmalıdır. Allah
Resûlün’nün âmâ olan ashâbıyla ilişkileri ve onlara karşı
ilgisi sadece bunlarla sınırlı değildi. Mekke fethedildiğinde Hz. Ebû Bekir, yaşlı ve de
âmâ olan babası Ebû Kuhâfe’yi, Hz. Peygamber&rsquo'i ziyaret
etmek üzere getirmişti. Bu durumdan rahatsız olan Hz. Peygamber,
هَلَّا
تَرَكْتَ
الشَّيْخَ
فِي بَيْتِهِ
حَتَّى

أَكُونَ
أَنَا آتِيهِ
فِيهِ “Bu ihtiyarı evde bıraksaydın da, ben onun
yanına gitseydim ya!”[14] buyurarak, Ebû Kuhâfe’ye olan saygısını ifade
etmişti. Engeller içinde belki de en zoru, gözlerin veya görme yetisinin
kaybedilmesidir. Nitekim Hz. Peygamber’in meşhur şairi, âmâ sahâbî
Hassân b. Sâbit’ın durumuna işaretle Hz. Âişe’nin,
وَأَىُّ
عَذَابٍ
أَشَدُّ مِنَ
الْعَمَى
“Âmâlıktan daha büyük hangi azap vardır?”[15] demesi de
bunu teyit eder. Bundan dolayıdır ki, görme engeli birçok âyet ve hadise konu
olmuştur. Söz gelimi Enes b. Mâlik’ın Hz. Peygamber’den naklettiği
kudsî bir hadiste Yüce Allah şöyle buyurmuştur:
إِنَّ
اللَّهَ
قَالَ إِذَا
ابْتَلَيْتُ
عَبْدِى
بِحَبِيبَتَ
10;ْهِ فَصَبَرَ
عَوَّضْتُهُ
مِنْهُمَا
الْجَنَّةَ “İki
sevgilisi (olan gözlerini almak sureti) ile kulumu sınadığımda sabrederse, bu ikisine karşılık
ona cenneti veririm.”[16] Allah Resûlü, hasta kulların sabır ve şükür
bakımından nasıl sılandıklarını, şu meşhur kıssa ile son derece etkileyici biçimde dile
getirmiştir: Yüce Allah, İsrâiloğulları’ndan, biri alacalı, biri âmâ ve biri
kel üç kişiye imtihan etmek ister. Bir melek göndererek onları iyileştirir. Sonra da
deve, sığır ve koyun gibi doğurgan hayvanlardan en çok istediklerini lütfederek onları
zengin eder. Yıllar sonra melek, sırayla herbirinin önceki suretine girerek ziyaretlerine gider
ve Allah’ın kendilerine verdiği bu mallardan Allah rızası için ister. Alacalı ile kel, bu
malları miras yoluyla elde ettiklerini söyleyerek ona bir şey vermezler. Ceza olarak her ikisi
de eski hâllerine döner. Âmâ ise, “Ben bir âmâ idim. Allah
bana görme duyumu geri verdi. Fakirdim, beni zengin etti. İsteddiğini al! Vallahi Allah
için aldığı hiçbir şeye engel olmayacağım.” der. Bunun üzerine melek,
“Malın sende kalsın! Siz sadece imtihan edildiniz ve Allah senden razı oldu, diğer iki
arkadaşına ise öfkelendi.” şeklinde cevap verir.[17] Zayıf bir rivayette ise, bir adadaki
dağın zirvesinde tam beş yüz sene Allah’a ibadet eden ve canını secdede iken
alması için dua eden bir âbidden söz edilir. Kıyamette Yüce Allah,
ادخلوا عبدي
الجنة برحمتي
“Kulumu rahmetimle cennete koyun!” buyurunca, o zât üç defa,
رب بل بعملي “Yâ
Rabbi, amelimle!” der. Bunun üzerine Allah meleklerle,
للملائكة
قايسوا عبدي

بنعمتي عليه و
بعمله فتوجد
نعمة البصر قد
أحاطت بعبادة
خمس مائة سنة و
بقيت نعمة
الجسد فضلا
عليه “Kendisine verdiğim nimetlerle, kulumun yaptığı
ameli karşılaştırım!” buyurur. Melekler bakarlar ki, sadece görme nimeti beş yüz
yıllık ibadetine karşılık gelmekte, bedenindeki diğer nimetler ise karşılıksız kalmaktadır. Bu defa
Allah, أدخلوا عبدي
النار “Kulumu cehenneme koyun!”
buyurunca âbid, ربي
برحمتك
أدخلني الجنة
“Yâ Rabbi! Beni rahmetinle cennetine koy!” diye iltica eder ve Allah da onu
rahmetiyle cennete koyar.[\[18\]](#) Bu rivayet, hem Allah’ın rahmetine hem de görme
nimetinin değerine vurgu yapması bakımından anlamlıdır. Kur’ân-ı
Kerîm’deki birçok âyette olduğu gibi, “hakikati görmeme,
hakki duymazlıktan gelme ve doğruyu haykırmama” anlamında “kör, sağır ve
dilsiz” gibi bazı nitelemeler,[\[19\]](#) Hz. Peygamber tarafından da kullanılır.
حُبُّكَ
الشَّىْءَ
يُعْمِى
وَيُصِمُّ “Bir şeyi (aşırı)
sevmen, seni kör ve sağır eder!”[\[20\]](#) Hadisinin yanı sıra, ahir zamanda ortaya
çıkacak bir fitne de, “kör ve sağır” nitelemesiyle takdim edilir.[\[21\]](#) Diğer
taftan, Câbir b. Abdullah’ın anlattığına göre bir gün Hz. Peygamber,
انْطَلِقُوا
بِنَا إِلَى
الْبَصِيرِ
الَّذِى فِى
بَنِى
وَاقِفٍ
نَعُودُهُ “Haydi, bizi
Vâkıfoğulları’ndaki şu "iyi gören" (basîr) adamı ziyarete
götürün!”[\[22\]](#) buyurur. Hâlbuki kastettiği şahıs âmâdır.
Âmâ olan bir kimseden söz ederken onu, “basîr” yani
“iyi gören” diye nitelemesi, Allah Resûlü’nün
görme, duyma ve konuşma kabiliyetlerini mecazî anlamları ile birlikte kullandığını
göstermektedir. Sahâbe arasında doğuştan âmâ olanların veya
gözlerini hastalık ya da savaşta yaralanmalar sonucu sonradan kaybedenlerin sayısı hayli
fazlaydı. Örneğin “Tercümânü’l-Kur’ân”
yani “Kur’an’ın tercümanı” diye anılan[\[23\]](#) Abdullah b.
Abbâs’ın ömrünün son demlerinde gözleri, görme
yükünü kalbine emanet etmek zorunda kalmıştı.
“Habrü’l-Ümme” yani “Ümmetin büyük
bilgini” olarak anılan İbn Abbâs hazretleri,[\[24\]](#) bu hâliyle bile insanlara

Kur'an ve sünneti öğretmek için elinden geleni yapmaktaydı. Berakib, Cebir b. Abdullah, Kâlik, Ebucir; Sufyân, Sa'd b. Ebucir; Vakkas, Abdullah b. Ebucir; Evfâc, Abbâs b. Abdullmuttalib, [25] Mâlik b. Rebîc, a [26] ile Abdullah b. Zübeyr'in annesi Esmâ [27] da hayatlarının bir döneminde gümüşleriyle gümüşren gümüşzide sahabelerdendi. Hz. Peygamber, insanların sahip oldukları zümleri, onların bazı alanlarda gümüşcedil;leri nispetinde verebilecekleri hizmetin önünde bir engel olarak gümüşrmemişti. Onlara ceditli eşitli kademelerde gümüşrev ve sorumluluk veren Rahmet Elcedil;isi, bir ayağı aksayan [28] gencedil; dostu Mu'izz b. Cebel'i ehil gümüşrmüş ve Yemen'e zekât memuru ve kadı sıfatıyla gümüşndermişti. [29] Engelli bir başka bümüşyümüşk sahâbî; de İmrân b. Husayn'dı. Karnına su ve yağ toplanmış, uzun seneler süren bu hastalığa sabretmişti. Rahatsızlığı tam otuz yıl devam etmiş, hatta bir ara karnı acedil;ılarak yağları alınmıştı. [30] Bir defasında hasta iken nasıl namaz kılacağını sormuş, Sevgili Peygamberimiz de, صَلِّقَائِمًا ،فَإِنْ لَمْتَسْتَطِعْفَقَاعِدًا ،فَإِنْ لَمْتَسْتَطِعْفَعَلَىجَنْبٍ “(Mümüşmkümüşnse) ayakta kıl. Şayet buna gümüşcümüşn yetmiyorsa oturarak kıl. Buna da gümüşcümüşn yetmiyorsa yümüşstümüş; yatarak kıl!” [31] Cevabını vermişti. İmrân b. Husayn, aşırı kilolu olduğundan dolayı vefatından önce kabrinin kare şeklinde kazılmasını vasiyet etmişti. [32] Ömüşzümüşrlümüş; ve mazeretli olmalarına rağmen kendi istekleriyle savaşa iştirak eden sahabeler de vardı. Topal bir sahâbî; olan Amr b. Cemucir; h bir gümüşn Hz. Peygamber'e gelerek, يَارَسُولَاللَّهِأَرَأَيْتَإِنْقَاتَلْتُفِي سَبِيلِاللَّهِحَتَّىأُقْتَلَأَمْشِيبِرِجْلِيهَذِهِصَحِيحَةًفِيالْجَنَّةِوَكَانَتْرِجْلُهُعَرْجَاءَ “Ey Allah'ın Resucir;! Ne dersin, eğer ben şehit oluncaya kadar Allah yolunda

savaşırsm, cennette bu (topal) ayağım dürzelmiş bir şekilde yürüyebilecek miyim?” diye sorunca Hz. Peygamber, نَعَمْ “Evet.” dedi. Bunun üzeline Amr, kardeşinin oğu ve hizmetçiileri Uhud Savaşı’nda birlikte savaşarak Şehit oldular. Savaş meydanında cenazesıyla karşılaşan Hz. Peygamber, كَأَنِّيأَنْظُرُإِلَيْكَتَمْشِيبِرِجْلِكَهَذِهِصَحِيحَةًفِيالْجَنَّةِفَأَمَرَرَسُولُاللَّهِصَلَّىاللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَبِهِمَاوَبِمَوْلَاهُمَا

فَجُعِلُوافِيقَبْرٍوَاحِدٍ“Ben sanki seni cennette bu ayağın iyileşmif bir vaziyette yürürken görüyor gibiyim.” buyurdu ve onun emriyle bu üccedil;mücahid aynı kabre konuldular.[\[33\]](#) Amr b. Cemûh, ensarın temsilcilerindendi ve topal olmasına rağmen ordunun önündeydi.[\[34\]](#)

Amr’ın dörtoğu vardı ve Hz. Peygamber ile savaşlara katılıyorlardı. Babalarını, topal olması sebebiyle Allah&rsquo'ın kendisine verdiğı ruhsatı kullanması iç'in ikna etmeye ç'alıyorlardı. Amr ise, Hz. Peygamber&rsquo'e başvurarak oğullarının kendisine engel olduklarını, Şehit olmak istediğini söyüyordu. Neticede o, Uhud Savaşı’nda Şehit oldu.[\[35\]](#) Yüce Allah tarafından savaşa katılmamasına izin verilmesine rağmen,[\[36\]](#) tıpki âmâ olan Abdullah b. Ü:mmü Mektûm gibi, ayağı sakat olan Amr da cennet arzusuyla tutuşmuş, ruhsat yerine azimetini tercih etmiş ve Şehâdet şerbetini içmişti. Kendilerine verilen bu izni kullanan, zayıf bedenleri Medine&rsquo'de kaldığı hâlde duaları ve gönülleriyle cephe de olan hasta, güçsüz ve engelliler hakkında ise, Rahmet Peygambere bir savaşta şöyle buyurmuftu:

إِنَّأَقْوَامًابِالْمَدِينَةِخَلْفَنَا،مَاسَلَك.ْنَاشِعْبًاوَلاَوَادِيًا

إِلاَّ
وَهُمْ
مَعَنَا
فِيهِ ،
حَبَسَهُمُ
الْعُذْرُ “Medine"de
öyle insanlar kaldı ki geçtiğimiz her bir derede ve tepede onlar da bizimle beraberdi.
Onları mazeretleri alıkoydu.”[\[37\]](#) Hz. Peygamber’in, görme engelli
sahâbîlerin gerek cemaate devam etmelerini ısrarla istemesinde, gerekse onları
görevlendirmesinde, hatta savaşlara katılmalarına izin vermesinde onların toplumdan tecrit
edilmemelerini sağlama arzusu yatmaktaydı. Ehil ve yeterli oldukları alanlarda yeteneklerini toplum
yararına kullanarak, emek verip gayret gösteren üretici bireyler olmaları, onların
ideallerini ve kişiliklerini gerçekleştirmede büyük öneme sahipti. Nitekim
günümüzde de, pek çok engelli kardeşimizin arzu ettiği şey budur. Onlar,
toplumun kendilerine acımalarından rahatsız olmaktadırlar. Birçoğu, çevresinin
yardımlarıyla hayatını sürdüren bir tüketici olmayı değil, herşeye rağmen
kendilerine verilen imkânlar nispetinde üretici olmayı tercih etmektedir. Tüketen,
âciz insan konumunda çoğu zaman hayata küsme, kabuğuna çekilme ve
psikolojik rahatsızlıklara maruz kalma durumu yaşanırken, üreten, gü çile ü
insan konumunda, mutlu ve umutlu bir hayat söz konusudur. İşte Allah
Resûlü’nün gerçekleştirmek istediği şey tam olarak budur.
Zayıfların, düşkünlerin, fakir ve yoksulların gerçek dostu ve hamisi olan Allah
Resûlü, engellilere yapılacak her türlü yardımın bir sadaka olduğunu
söylemiştir. Peygamber Efendimize (sav), varlıklı Müslümanların namaz,
oruç ve hac gibi ibadetlerin yanı sıra sadaka vererek de sevaba erdiklerini söyleyen,
ancak kendilerinin buna imkân bulamadıklarından yakınan Ebû Zerr’e Hz.
Peygamber sadakanın birçok çeşidinin bulunduğunu belirterek şöyle
buyurmuştur, وَأَنْتَ
فِيكَ
صَدَقَةٌ
رَفْعُكَ
الْعَظْمَ
عَنْ
الطَّرِيقِ
صَدَقَةٌ
وَهِدَايَتُ
03;َ الطَّرِيقَ
صَدَقَةٌ
وَعَوْنُكَ
الضَّعِيفَ
بِفَضْلِ
قُوَّتِكَ
صَدَقَةٌ
وَبَيَانُكَ
عَنْ
الْأَرْثَمِ
صَدَقَةٌ
وَمُبَاضَعَ

78;#1615;#1603;#1614;
#1575;#1605;#1618;#1585;#1614;#1571;#1614;#1578;#1614;#1603;#1614;
#1589;#1614;#1583;#1614;#1602;#1614;#1577;#1612; “...(Âmâya
veya yol sorana) yol göstermen sadakadır. Gücünle güccedil;süz
birine yardım etmen sadakadır. Konuşmakta güccedil;lük çekenin meramını
ifade etmen sadakadır...”[38] Engellilere yardım etmenin sadaka olduğunu, diğer bir ifade
ile Allah’a olan sadakatin bir ifadesi olduğunu belirten Hz. Peygamber’ın,
#1604;#1614;#1593;#1614;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1615; #1605;#1614;#1606;#1618;
#1594;#1614;#1610;#1617;#1614;#1585;#1614;
#1578;#1615;#1582;#1615;#1608;#1605;#1614;
#1575;#1604;#1618;#1571;#1614;#1585;#1618;#1590;#1616;
#1604;#1614;#1593;#1614;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1615; #1605;#1614;#1606;#1618;
#1578;#1614;#1608;#1614;#1604;#1617;#1614;#1609;
#1594;#1614;#1610;#1618;#1585;#1614;
#1605;#1614;#1608;#1614;#1575;#1604;#1616;#1610;#1607;#1616;
#1604;#1614;#1593;#1614;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1615; #1605;#1614;#1606;#1618;
#1603;#1614;#1605;#1617;#1614;#1607;#1614;
#1571;#1614;#1593;#1618;#1605;#1614;#1609; #1593;#1614;#1606;#1618;
#1575;#1604;#1591;#1617;#1614;#1585;#1616;#1610;#1602;#1616;
#1604;#1614;#1593;#1614;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1615; #1605;#1614;#1606;#1618;
#1584;#1614;#1576;#1614;#1581;#1614;
#1604;#1616;#1594;#1614;#1610;#1618;#1585;#1616;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1616;
#1604;#1614;#1593;#1614;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1615; #1605;#1614;#1606;#1618;
#1608;#1614;#1602;#1614;#1593;#1614; #1593;#1614;#1604;#1614;#1609;
#1576;#1614;#1607;#1616;#1610;#1605;#1614;#1577;#1613;
#1604;#1614;#1593;#1614;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1615; #1605;#1614;#1606;#1618;
#1593;#1614;#1602;#1617;#1614;
#1608;#1614;#1575;#1604;#1616;#1583;#1614;#1610;#1618;#1607;#1616;
#1604;#1614;#1593;#1614;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1615; #1605;#1614;#1606;#1618;
#1593;#1614;#1605;#1616;#1604;#1614;
#1593;#1614;#1605;#1614;#1604;#1614;
#1602;#1614;#1608;#1618;#1605;#1616; #1604;#1615;#1608;#1591;#1613;
#1602;#1614;#1575;#1604;#1614;#1607;#1614;#1575;
#1579;#1614;#1604;#1614;#1575;#1579;#1611;#1575; Herhangi bir âmâyı
yoldan saptıranları, onu kasten yanlış yola yönlendirme sadakatsizliğini gösterenleri ise
lânetliler içerisinde sayması son derece etkileyicidir.[39] Engelliler lehinde veya
aleyhinde birçok zayıf ve uydurma rivayetin çeşitli eserlerde yer alması dikkat
çeken bir husustur. “Ouml;zürlülerden sakının!”[40] şeklindeki
rivayet, Kur’anın ruhuna uygun olmadığı gibi, “güccedil;süze
yardım eden”[41] engellilere yapılan her yardımı sadaka kabul eden Resûl-i

Ekrem'in söz ve uygulamalarına da ters düşmektedir. [1605;1606;1571;1584;1607;1576;1575;1604;1604;1607;1576;1589;1585;1607;1601;1610;1575;1604;1583;1606;1610;1575;] 1603;1575;1606;1581;1602;1575; 1593;1604;1609; 1575;1604;1604;1607;1608;1575;1580;1576;1575; 1571;1606; 1604;1575;1578;1585;1609; 1593;1610;1606;1575;1607; 1606;1575;1585;1580;1607;1606;1605; " “Her kimin Allah dünyada görme yetisini alırsa, onun gözlerinin cehennem ateşini görmemesi Allah üzerinde gerekli bir haktır.”[42]Şeklindeki rivayet de engellileri teselli amaçlı olarak uydurulmuş olmalıdır. Daha önce naklettığımız sahih hadislerde geçtiği üzere, görme veya duyma yetisini yitirdiği hâide sabredenlerin ecir alacaklarında şüphe yoktur. Hatta onların sağlıklı iken yapmaya devam ettikleri güz el amellerin ecrini, engelli olup yapamaz hâile geldiklerinde de yapıyorlarmış gibi alacaklarına dair hadisler mevcuttur.[43] Fakat sadece bu duyuları yitirmenin, günahlar için mağfiret ve cehennemi görme hakkı olarak takdim edilmesini, mükellefiyet anlayışıyla bağdaştırmak mümkün değildir. Engelliler, tarihin her döneminde toplumların önemli bir kesimini oluşturmuşlardır. Aynı durum yaşadığımız modern çağ için de geçerlidir. Genel olarak bütün dünyada, özelde ise ülkemizde, nüfusun önemli bir oranı engellidir. Geçmişte salgın hastalık ve savaşların etkisiyle artan bu oran, günümüzde çeşitli tedbirsizlikler, iş ve trafik kazaları gibi değişik sebeplerle had safhaya ulaşmıştır. Gerekli vesilelere sarılmanın yanı sıra, tedbiri elden bırakmamanın ve tedavi olmanın Hz. Peygamber'in ısrarla dile getirdiği sünnetlerden olduğu unutulmamalıdır. Bütün bunlar yerine getirildikten sonra, ilâhî irade ve takdir sonucu başa gelenler karşısında ise, engelliye düşen sabretmek, gücünispetinde sorumlu olduğu bilinciyle hayatını sürdürme ve sınavı kazanmaya gayret etmek; çevresindekilere düşen ise ona maddî ve mânevî anlamda destek olmaktır. Şüphe ileâhî adalet gereği, herkes gücünün yettiğinden ve sadece kendisine verilenden sorumludur.[44] Yaratıcı, şükredenleri ve sabredenleri ayırt etmek üzere, gerek verdiği nimetlerle gerekse vermedikleriyle kullarını sınar. Bunun bir imtihan olduğuna inanan mümin, kendisine nimet verildiğine şükretmek, imtihana çekildiğinde ise sabretmek suretiyle iki durumda da sınavı kazanma imkânına sahiptir.[45] Resûl-i Ekrem'in veciz bir şekilde ifade buyurdıkları gibi, 1573;1616;1606;1617;1614;1575;1604;1604;1617;1614;1607;1614; 1604;1575;1614;1610;1614;1606;1618;1592;1615;1585;1615;1573;1616;1604;1614;1609;1589;1615;1608;1614;1585;1616;1603;1615;1605;1618;1608;1614;1571;1614;1605;1618;1608;1614;1575;1604;1616;1603;1615;1605;1618; 1608;1614;1604;1614;1603;1616;1606;1618;1610;1614;1606;1618;1592;1615;1585;1615;1573;1616;1604;1614;1609;1602;1615;1604;1615;1608;1576;1616;1603;1615;1605;1618;1608;1614;1571;1614;1593;1618;1605;1614;1575;1604;1616;1603;1615;1605;1618; “Allah, sizin dış görünüşlerinize ve mallarınıza bakmaz, ancak kalplerinize ve amellerinize bakar.”[46] Nitekim Allah'in seçkin peygamberlerinden biri olan Hz. Eyyûb'un sabır ve dualar sonucunda ilâhî rahmetle giderilen uzun süreli hastalığı, bunun tipik bir örneğini

